FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT L.A. GEELHOED [1]

I — Faktiska omständigheter

1. I förevarande mål har kommissionen yrkat att domstolen skall fastställa att Republiken Italien har åsidosatt sina skyldigheter enligt artiklarna 9, 10 och 11 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1150/2000 av den 22 maj 2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel (nedan kallad förordning 1150/2000) [2] genom att inte ha ställt ett belopp om 1 484 936 000 000 ITL till kommissionens förfogande såsom egna medel inom den i artiklarna 9 och 10 i förordning 1150/2000 föreskrivna fristen och genom att härefter vägra att betala dröjsmålsränta på beloppet enligt artikel 11 i samma förordning.

II — Tillämpliga bestämmelser

2. Artikel 9.1 i rådets förordning (EEG, Euratom) nr 1552/89 av den 29 maj 1989 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel (nedan kallad förordning 1552/89) [3] har följande lydelse:

"I enlighet med förfarandet i artikel 10 skall varje medlemsstat kreditera egna medel på det konto som för detta syfte i kommissionens namn öppnats i medlemsstatens finansförvaltning eller hos ett organ utsett av medlemsstaten.

Detta konto skall vara avgiftsfritt."

3. Artikel 10.3 första stycket i förordning 1552/89 har följande lydelse:

"Momsmedel, ytterligare medel — med undantag för de egna medlen för den monetära EUGFJ-reserven — samt, vid behov, finansiella bidrag från BNI skall krediteras den första arbetsdagen i varje månad med en tolftedel av de belopp som

1 — Originalspråk: nederländska.

2 — EGT L 130, 2000, s. 1.

3 — EGT L 155, 1989, s. 1; svensk specialutgåva, volym 4, s. 41.

redovisas i budgeten, omräknade till nationell valuta enligt den växelkurs som rådde den sista noteringsdagen i det kalenderår som föregår budgetåret och som offentliggjorts i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*."

4. I artikel 11 i förordning 1552/89 stadgas följande:

"En försening av en kreditering på det konto som avses i artikel 9.1 medför att den berörda medlemsstaten skall betala ränta till den räntesats som på förfallodagen är tillämplig på medlemsstatens penningmarknad för kortfristig offentlig finansiering, ökad med två procentenheter. Denna räntesats skall ökas med 0,25 procentenheter för varje månad som krediteringen försenas. Den ökade räntesatsen skall tillämpas på hela förseningsperioden."

5. Förordning 1552/89 har ändrats ett flertal gånger. Ändringarna har kodifierats genom förordning 1150/2000. Artiklarna 9.1, 10.3 och 11 har dock förblivit oförändrade och även behållit samma numrering. Kommissionen har i sin talan hänvisat till bestämmelserna i deras nuvarande form i förordning 1150/2000. Nedan återges dessa bestämmelser. I förevarande förslag till avgörande kommer jag dock att hänvisa till de relevanta artiklarna i förordning 1552/89 i den mån denna förordning var i kraft under tiden för de i målet aktuella omständigheterna.

6. I artikel 9.1 i rådets förordning 1150/2000 av den 22 maj 2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel föreskrivs följande:

"I enlighet med förfarandet i artikel 10 skall varje medlemsstat kreditera egna medel på det konto som för detta syfte i kommissionens namn öppnats i medlemsstatens finansförvaltning eller hos ett organ utsett av medlemsstaten.

Detta konto skall vara avgiftsfritt."

7. Artikel 10.3 första stycket i förordning 1150/2000 har följande lydelse:

"Momsmedel, ytterligare medel — med undantag för ett belopp som motsvarar den monetära reserven vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ), reserven för lån och lånegarantier och reserven för katastrofbistånd — samt, vid behov, finansiella bidrag från BNI skall krediteras den första arbetsdagen i varje månad med en tolftedel

av de belopp som redovisas i budgeten, omräknade till nationell valuta enligt den växelkurs som rådde den sista noteringsdagen i det kalenderår som föregår budgetåret och som offentliggjorts i C-serien i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning.*"

8. I artikel 11 i förordning 1150/2000 stadgas följande:

"En försening av en kreditering på det konto som avses i artikel 9.1 medför att den berörda medlemsstatens skall betala ränta till den räntesats som på förfallodagen är tillämplig på medlemsstatens penningmarknad för kortfristig finansiering, ökad med två procentenheter. Denna räntesats skall ökas med 0,25 procentenheter för varje månad som krediteringen försenas. Den ökade räntesatsen skall tillämpas på hela förseningsperioden."

III — Faktiska omständigheter och det administrativa förfarandet

9. Genom presidentdekret nr 321, i dess lydelse enligt ändring genom dekret nr 532[4], öppnade finansministeriet två konton. Det första kontot hade nummer 435/23203 och öppnades i ministeriets namn. På detta konto "parkerades" medel som tillkom Europeiska gemenskapen. Från detta så kallade mellankonto eller transfereringskonto skulle månatligen överföras belopp till det andra kontot, som hade nummer 414/23200 och som öppnats i kommissionens namn. Dessa båda konton utan ränta var förbundna med varandra, men endast det senare kontot är ett sådant konto som avses i artikel 9 i förordningen och som skall öppnas i kommissionens namn.

10. Enligt artikel 10 i förordning 1552/89, som var i kraft under den aktuella perioden, skulle Republiken Italien senast den 3 juni 1996 ha betalat ett belopp om 1 486 422 594 526 ITL för juni 1996, vilket utgjorde en tolftedel av gemenskapens egna medel.

11. Med tillämpning av artikel 10.3 i förordning 1552/89 beordrade finansministeriets statskasseförvaltning den 28 maj 1996[5] generaldirektoratet för finanser att

4 — Presidentdekret av den 16 april 1971, nr 321 angående genomförande av rådets beslut av den 21 april 1970 om bytet av medlemsstaternas finansiella bidrag mot gemenskapens egna medel och angående bestämmelser om finansieringen av den gemensamma jordbrukspolitiken med tillämpning av artikel 3 i lagen 1185 av den 23 december 1970, *Gazzetta ufficiale*, den 9 juni 1971, nr 145.

5 — Skrivelse av den 28 maj 1996, nr 142798.

föra över de 1 486 422 594 526 ITL, som skulle betalas för juni 1996 såsom egna momsmedel och BNI-medel, från konto nr 435/23203 "Finansdepartementet, artikel 7 i presidentdekretet av den 4 juli 1973, nr 532" till konto nr 414/23200 "EG-kommissionen — egna medel". I sista meningen i den ifrågavarande skrivelsen talas om att överföringen skulle vara slutförd senast den 3 juni 1996 i syfte att undvika betalning av dröjsmålsränta.

12. Samma dag erhöll kommissionen information om att ovannämnda överföring ägt rum genom ett faxmeddelande från finansministeriet. [6] I faxmeddelandet uppgavs att man "hade satt in betalningen, sista betalningsdag den 3 juni 1996, i form av ett totalbelopp om 1 486 422 594 526 ITL på kommissionens finansenhets konto nr 414/23200".

13. Den 29 maj 1996 gav generaldirektoratet för finanser statens centrala finansverk i uppdrag att genomföra ett uttag av medel från konto nr 435/23203 och att ställa ut en betalningsorder till konto nr 414/23200 "Kommissionen EEG — egna medel". På denna betalningsorder var beloppet rätt angivet med bokstäver, men det i siffror angivna beloppet saknade sifferserien "422".

14. Dagen efter, det vill säga den 30 maj 1996, ställde statens centrala finansverk ut ett kvitto, enligt vilket ett belopp om 1 486 594 526 ITL hade betalats in på kommissionens konto. [7]

15. Den 27 juni 1996 ställde generaldirektoratet för finanser ut en ny betalningsorder som berättigade statens centrala finansverk att göra ett uttag avseende ett belopp om 1 484 936 000 000 ITL från konto nr 414/23200 "EEG Egna — med." med valuteringsdag angiven till den 30 maj 1996 och att dessutom ange "komplettering av den transferering om 1 486 594 526 ITL som anges på kvitto nr 12912 av den 30 maj 1996".

16. Samma dag, den 27 juni 1996, upprättade statens centrala finansverk ett kvitto på vilket den till kommissionens konto inbetalade summan angavs till 1 484 936 000 000 ITL. Som valuterings-

6 — Faxmeddelande av den 28 maj 1996, nr 9835.

7 — Kvitto nr 12912, typ 80 T.

dag angavs den 30 maj 1996 och vidare angavs "komplettering av den transferering om 1 486 594 526 ITL som anges på kvitto nr 12912 av den 30 maj 1996". [8]

17. Med ledning av kontoutdrag (av typen 56 T) från Banca d'Italia avseende månaderna maj och juni 1996 drog kommissionen slutsatsen att konto nr 414/23200 "EEG — Egna medel" den 30 maj 1996 hade krediterats med ett belopp om endast 1 486 594 526 ITL istället för beloppet 1 486 422 594 526 ITL, att återstoden av beloppet hade betalats in på nämnda konto först den 27 juni 1996 samt att Republiken Italien således hade brutit mot förordning 1552/89 i ändrad lydelse, särskilt mot artiklarna 9 och 10, genom att inte i rätt tid ställa hela det aktuella beloppet till kommissionens förfogande. Till följd härav beslutade kommissionen att tillämpa artikel 11 i förordning 1552/89.

18. Kommissionen fastställde med hjälp av den formel som anges i artikel 11 i förordningen dröjsmålsräntan till 10,24 procent, att återstoden av beloppet betalats tjugofyra dagar för sent och att den dröjsmålsränta som skulle betalas således uppgick till 9 970 980 092 ITL. Genom skrivelse av den 28 november 1996 begärde kommissionen att de italienska myndigheterna skulle ställa detta belopp till kommissionens förfogande.

19. Det italienska finansministeriet vägrade emellertid att efterkomma kommissionens begäran och gjorde gällande att det kompletterande beloppet för juni 1996 inte alls hade ställts till förfogande för sent [9]. Det som skett var endast att en felaktighet i den interna bokföringen hade rättats till.

20. Den 15 november 1999 avgav kommissionen ett motiverat yttrande, vari begärdes att nödvändiga åtgärder skulle vidtas inom två månader. Eftersom den italienska regeringen inte efterkom yttrandet, väckte kommissionen den 29 september 2000 förevarande talan.

IV — Parternas yttranden

21. Kommissionen har anfört att det framgår av kontoutdragen från Banca d'Italia att en del av det belopp som skulle betalas krediterades den 30 maj 1996 på konto nr 414/23200 "EEG Egna medel", men att återstoden inte överfördes förrän den 27 juni 1996. Kommissionen har vidare anfört att endast tydliga bokföringshandlingar, som på ett tydligt och ovedersägligt

8 — Kvitto nr 16817, typ 80 T.

9 — Skrivelse av den 30 januari 1997.

sätt utvisar att de egna medlen verkligen förts över inom den fastställda fristen, kan utgöra bevis för att kommissionen verkligen fått förfogande över de egna medlen inom föreskriven frist. I målet framgår av kontoutdragen och av kvitto nr 12912 att hela det belopp som skulle betalas krediterats för sent. Ingen av de handlingar som den italienska regeringen hänvisar till kan styrka motsatsen.

22. Vidare har kommissionen anfört att medlemsstaterna inte kan använda sig av rättelser med retroaktiv verkan på det sätt det italienska finansministeriet gjort den 27 juni 1996. För det första saknar tillgodoföranden med retroaktiv verkan mening inom ramen för ett system med konton utan ränta, såsom är fallet med det konto benämnt "egna medel" som öppnats i kommissionens namn. För det andra skulle skyldigheten att betala dröjsmålsränta förlora sin betydelse i praktiken om man godtog rättelser med retroaktiv verkan.

23. Den italienska regeringen har anfört att i det ögonblick de tillgängliga egna medlen fördes över till transfereringskontot frånhändes den italienska staten möjligheten att förfoga över medlen, eftersom den italienska staten enligt nationell rätt endast hade kunnat disponera de medel som influtit på konto nr 23203 till förmån för kommissionen.

24. Vid mitten av maj månad 1996 fanns ett belopp om 2 650 miljarder ITL tillgängligt och överfördes till transfereringskontot, vilket innebar att kontot krediterades en summa klart överstigande den som skulle betalas.

25. Omedelbart efter att överföringen av medel från transfereringskontot till kommissionens konto hade godkänts underrättades kommissionen om överföringsuppdraget genom faxmeddelande. Den italienska regeringen har anfört att kommissionen faktiskt hade möjlighet att förfoga över de likvida medlen på grund av den överföring som ägt rum till konto nr 435/23203 samt genom att kommissionen underrättades om det exakta belopp av egna medel som tillkom den.

26. Den italienska regeringen har anfört att de ifrågavarande uppdragen från slutet av maj hade daterats och utförts på vederbörligt sätt, även om det sista beloppet var felaktigt angivet i siffror. Den italienska regeringen har vidare anfört att enligt en allmän princip i italiensk rätt har det belopp som angivits med bokstäver företräde framför det som angivits i siffror, för

det fall det skulle föreligga någon skillnad mellan de två beloppen.

27. Den italienska regeringen har, med hänsyn till att det gäller överföringar mellan två betalkonton utan ränta som utförts av samma myndighet och med samma syfte, anfört att den felaktiga angivelsen av beloppet i siffror endast utgör ett materiellt fel som kan få interna följder, vilka normalt kan rättas utan externa följdverkningar i fråga om åtgärdernas rättsenlighet.

28. Såvitt gäller frågan om ett retroaktivt tillgodoförande har den italienska regeringen anfört att det inte är fråga om en bokföringsmässig manipulation, utan endast om det vanliga sättet att åtgärda ett fel sådant som det här aktuella i bokförings- och banksammanhang.

29. Den italienska regeringen har slutligen framhållit att kommissionen inte har lidit någon skada och den italienska staten inte har erhållit några fördelar, samt att en eventuell begäran från kommissionen att få förfogande över hela beloppet omedelbart skulle ha kunnat efterkommas. Eftersom det fanns tillgängliga medel anslagna, vilka hade satts in på konto nr 435/23203, skulle kommissionens begäran ha efterkommits även om det saknades medel på konto nr 414/23200.

V — Bedömning

30. Medlemsstaternas skyldighet att den första bankdagen i månaden kreditera kommissionens konto de belopp som skall betalas, följer av artiklarna 9 och 10.3 första stycket i den här aktuella förordningen. Enligt artikel 11 i förordningen medför förseningar med krediteringen en skyldighet att betala dröjsmålsränta.

31. I målet uppstår sammanfattningsvis frågan huruvida de italienska myndigheterna senast den 3 juli 1996 hade överfört den summa som skulle betalas till konto nr 414/23200, det vill säga ett sådant konto som avses i artikel 9 i förordningen, på sådant sätt att kommissionen faktiskt kunde förfoga över nämnda belopp.

32. Att en sådan avsikt förelåg framgår av det faxmeddelande som de italienska myndigheterna skickade till kommissionen den 28 maj 1996. Denna avsikt bekräftades genom att ett internt förfarande inleddes inom den italienska förvaltningen. Under detta förfarande gjordes inledningsvis ett fel som innebar att betalningsordern kom

att utvisa ett felaktigt belopp i siffror. Detta fel kom sedermera att upprepas på en efterföljande betalningsorder (kvitto nr 12912), varpå ett för lågt belopp angavs i både siffror och bokstäver. När de italienska myndigheterna uppmärksammade felaktigheten ställde de ut en ny betalningsorder, utfärdade en ny behörighet att föra över medel, och upprättade ett nytt kvitto. Rättelsen gavs retroaktiv verkan.

33. Den italienska regeringen har hävdat att faxmeddelandet av den 28 maj 1996 är tillräcklig för att visa att kommissionen förfogade över medlen i rätt tid medan övriga handlingar endast avser den interna kommunikationen. Kommissionen har däremot hävdat att de enda bokföringshandlingar som man förfogat över och som hade något bevisvärde visade på motsatsen. Av dessa handlingar kan utläsas att krediteringen skedde för sent.

34. Jag delar härvidlag kommissionens uppfattning. Den italienska regeringen har med andra ord inte förmått visa att kommissionen den 3 juni 1996 faktiskt kunde förfoga över hela det belopp som skulle betalas. Faxmeddelandet av den 28 maj 1996 visar endast att det förelåg en sådan avsikt, men visar inte att de egna medlen också faktiskt hade krediterats senast den 3 juni 1996. Inte heller betalningsordern av den 29 maj 1996, som gav behörighet att göra en överföring från transfereringskontot till kommissionens konto, utgör något bevis för att det korrekta beloppet hade krediterats kommissionens konto i rätt tid. Tvärtom kan man av kontoutdragen från Banca d'Italia och från det kvitto som utställdes den 30 maj 1996 dra slutsatsen att hela det belopp som avsåg egna medel inte ställts till kommissionens förfogande vid juni månads början. Inte heller övertygar den italienska regeringens argument om att tillräckliga medel funnits på konto nr 435/23203, det vill säga det så kallade transfereringskontot, och att kommissionen hade kunnat förfoga över hela det aktuella beloppet. Detta konto står nämligen i ministeriets namn och inte i kommissionens. Kommissionen kunde således inte förfoga över de medel som fanns på nämnda konto.

35. Av det föregående följer att kommissionen den 3 juni 1996 inte kunde förfoga över de ifrågavarande medlen och att Republiken Italien följaktligen inte i rätt tid har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 9 och 10 i förordning nr 1552/89.

36. Kommissionen har med rätta konstaterat att det föreligger ett oupplösligt samband mellan skyldigheten att säkerställa

gemenskapens egna medel, skyldigheten att kreditera kommissionens konto med dessa medel inom den uppställda fristen samt skyldigheten att betala dröjsmålsränta. [10] I den mån man kan konstatera att det belopp med vilket kontot hade bort krediterats på ett visst datum, i förevarande mål den 3 juni 1996, inte fanns på kontot sagda datum, blir artikel 11 i förordningen automatiskt tillämplig. Denna automatiska tillämpning innebär en skyldighet att betala dröjsmålsränta på de belopp som betalats för sent samt att detta skall ske oberoende av anledningen till den för sena krediteringen av kommissionens konto. [11] Gemenskapslagstiftaren har medvetet eftersträvat en sanktion av detta slag i fall av fördragsbrott från en medlemsstats sida.

37. Det föreligger inte heller några omständigheter som skulle kunna berättiga ett undantag från nämnda automatiska tillämpning. Huruvida god tro föreligger och huruvida en medveten överträdelse har skett saknar avgörande betydelse [12]. Något fall av force majeure eller en inbördes motstridig tolkning är inte heller för handen. I sistnämnda fall är förordningens lydelse tydlig. I målet har ett materiellt fel kunnat visas. Felet är sådant att den italienska regeringen inte kan undandra sig sin skyldighet att betala den i förordningen stadgade dröjsmålsräntan.

38. Härutöver vill jag tillägga att den italienska regeringens anmärkning att kommissionen inte lidit någon skada av det skedda saknar relevans. Ett åsidosättande av en gemenskapsrättslig skyldighet utgör redan i sig ett fördragsbrott och argumentet att detta inte givit upphov till någon skadlig effekt är irrelevant. [13] Bortsett från att anmärkningen saknar betydelse i målet, är det heller inte korrekt att någon skada inte uppkommit. Kommissionen kunde nämligen inte förfoga över de egna medlen vid det ovannämnda datumet och kunde således heller inte använda medlen till exempelvis finansiell verksamhet eller till investeringar.

39. För övrigt skulle en retroaktiv rättelse inte kunna åstadkomma att kommissionen kan anses ha förfogat över de ifrågavarande medlen den 3 juni 1996, även om man bortser från det faktum att en rättelse som har retroaktiv verkan på de aktuella dagarna saknar mening när fråga är om konton utan ränta. Slutligen är inte heller det argument enligt vilket den italienska regeringen inte heller hade kunnat få någon fördel av den för sena krediteringen relevant. Detta rättfärdigar inte det faktum att Republiken Italien den 3 juni 1996 och den 27 juni 1996 inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 10.3 i förordningen.

10 — Dom av den 16 maj 1991 i mål C-96/89, kommissionen mot Nederländerna (REG 1991, s. I-2461), punkt 38.

11 — Kommissionen syftar i sammanhanget på domen av den 22 februari 1989 i mål 54/87, kommissionen mot Italien (REG 1989, s. 385), punkt 12.

12 — Dom av den 18 december 1986 i mål 93/85, kommissionen mot Förenade kungariket (REG 1986, s. 4011), punkterna 34 och 37.

13 — Dom av den 15 juni 2000 i mål C-348/97 (REG 2000, s. I-4429), punkt 62.

VI — Förslag till avgörande

Mot bakgrund av det föregående föreslår jag att domstolen skall

1) fastställa att republiken Italien har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 9, 10 och 11 i rådets förordning (EG, Euratom) nr 1552/89 av den 29 maj 1989 om genomförande av beslut 88/376/EEG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel, vilken sedermera kodifierats genom rådets förordning (EG, Euratom) nr 1150/2000 av den 22 maj 2000 om genomförande av beslut 94/728/EG, Euratom om systemet för gemenskapernas egna medel, genom att inte ha ställt ett belopp om 1 484 936 000 000 ITL till kommissionens förfogande såsom egna medel inom den i artiklarna 9 och 10 i förordning nr 1552/89 föreskrivna fristen och genom att härefter vägra att på detta belopp betala dröjsmålsränta enligt artikel 11 i samma förordning,

2) förplikta Republiken Italien att ersätta rättegångskostnaderna.